RITUELEN

ZONDAG
24
04

ERF GOED NOORDER KEMPEN

REGIO ERFGOED NOORDERKEMPEN

GRATIS ACTIVITEITEN

HEEL WAT LEUKS VOOR KINDEREN

ERFGOED DAG

RI
TU
E
LEN

ERFGOEDDAG 2016 – RITUELEN

Rituelen, iedereen kent er wel een paar. Soms passen we ze heel bewust toe, soms zonder het zelf te weten. Ook zijn er een aantal rituelen waarvan we de oorsprong niet meer kennen, of die in de loop der tijd uit ons collectief geheugen verdwenen zijn. Ons dagelijks leven is, of was, zo verweven met rituelen dat een groot aantal hoe dan ook deel uitmaakt van ons erfgoed. Redenen genoeg dus om tal van rituelen (terug) onder de aandacht te brengen. Wie eropuit trekt tijdens Erfgoeddag, komt er alles over te weten.

Oude rituelen worden nieuw leven in geblazen, hiervoor staat o.a. de gilde garant. Andere worden in een nieuw kleedje gestoken. Zo draagt 3D-printing bij tot het herbeleven van traditionele gebruiken. Op diverse plaatsen krijg je een overzicht van de evolutie van rituelen doorheen de tijd. Ontdek zo kerkelijke tradities, de eigenheid van de jeugdbeweging, het leven in je eigen dorp en in de molen. En ook iedere ambacht of nijverheid blijkt een eigen traditie te hebben. Eén ding is duidelijk: waar je ook zoekt, rituelen vind je overal.

Laat je verrassen en zet nadien de traditie verder!

Veel plezier,

Erfgoed Noorderkempen

Vlaanderen
verbeelding werkt

ERF GOED NOORDER KEMPEN

ARENDONK

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 18 uur
- Heemhuis
  Molenwiel 37
  2370 Arendonk

CONTACT

- info@heemkringarendonk.be
- www.heemkringarendonk.be

CHIRO: EEN RUGZAK VOL RITUELEN

Op het eerste gezicht zou je het niet zeggen, maar de jeugdbewegingen staan bol van symbolen en rituelen.
Op Erfgoeddag gaan we dieper in op deze symboliek en de rituelen bij één van de grootste jeugdbewegingen in Vlaanderen.
Aan de hand van een tentoonstelling in ons heemhuis geven we een overzicht van de rituelen gebruikt tijdens het 75-jarig bestaan van de Chiro: de uniformen, het kamp, de burggravin, het chiroteken, de muziekkapel, de bijnamen, de opening, enz.
Een absolute aanrader voor iedereen die ooit bij de Chiro of een andere jeugdbeweging is geweest.

BAARLE-HERTOG

WANNEER - WAAR

- Van 11 tot 16 uur
- Kaarsenmuseum
  Kerkplein 2
  2387 Baarle-Hertog

CONTACT

- info@kaarsenmuseum.be
- www.kaarsenmuseum.be

In samenwerking met:

3D FUTURA 3D Printshop www.3DFUTURA.be

FAB BREDA

3D-PRINTEN VAN RITUELE KAARSEN

Kaarsen zijn sinds mensenheugenis verbonden aan rituelen. Het Kaarsenmuseum toont een overzicht van de spectaculaire kunstkaarsen van Frits Spies. Vaak maakte deze kunstenaar twee exemplaren waarvan hij er één verkocht en één voor zich hield. De gebeeldhouwde kaarsen uit pure bijenwas houden verband met christelijke rituelen. In de traditie van de kunstenaar wordt er op Erfgoeddag een kopie van de kaarsen gemaakt, weliswaar met de hedendaagse 3D-techniek. Hiervoor wordt het kunstwerk eerst gescand en vervolgens uitgeprint.

Erfgoeddag valt in Baarle-Hertog samen met de opening van het toeristisch seizoen.
De vernieuwde enclavekiosk waarin vroeger de maquette van Baarle stond, wordt onthuld. Verder organiseert de toeristische dienst een waaier van activiteiten rond de ‘Belse’ kerk.

BEERSE

WANNEER - WAAR

- Van 13 tot 18 uur
- De Pegger
  Wetschot 2
  2340 Vlimmeren

CONTACT

- leo.struyven@skynet.be

KONINGSCHIETING VOOR DE JEUGD

Kom op 24 april met je kinderen of kleinkinderen naar De Pegger en laat je onderdompelen in de rituelen van de Koninklijke Sint-Sebastiaansgilde van Vlimmeren!

Om de drie jaar houdt de gilde een koningschieting. Bij een koning horen ook prinsen en prinsessen: die worden op Erfgoeddag gekroond door het houden van een heuse prinsen- en prinsessenschieting voor kinderen (vanaf 6 jaar). Wie met de handboog de vogel van de staande wip voor kinderen schiet, is voor één dag prins of prinses van de gilde. Als een koning niet getrouwd is, wordt de gildezuster die een haan kan vangen zijn koningin. Ook de kinderen die in dit ritueel slagen, mogen zich prins of prinses noemen.

Bovendien worden alle kinderen die graag eens poseren als gildebroeder of -zuster in de traditionele klederdracht gefotografeerd.

Wie meer wil leren over de aloude gilderituelen kan zijn hart ophalen op de tentoonstelling. Zo kom je te weten dat de gildebroeders de eerste vrijdag van september patatten uitdoen bij de eerste deken van de gilde. De gildezusters bakken die dag pannenkoeken. Op ‘vrouwkensdag’, de eerste dinsdag na Lichtmis, delen de gildezusters snoep uit in de scholen. Ook op Erfgoeddag zullen de pannenkoeken en de snoepzakjes klaarstaan!

HOOGSTRATEN

THEATERACT ROND RITUELEN

De jongeren uit de Drama- en Woordgroep (12-16 jaar) van de Academie voor Muziek en Woord laten je in een eigen voorstelling op een eigentijdse en originele manier kennis maken met oude rituelen. Dit alles gebeurt in samenwerking met de Academie voor Muziek en Woord - Hoogstraten.

WANNEER - WAAR

- Voorstelling om 14 en 15.30 uur
- Begijnhof (achter de Begijnhofkerk)
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- museum@hoogstraten.be
- 03 340 19 80

'RITUELEN VAN GEBOORTE TOT DOOD' - SCHATTEN UIT ARCHIEVEN

Ontdek welke erfgoedschatten verborgen zitten in onze kerk- en parochiearchieven! Heel wat objecten werden nooit eerder aan het publiek getoond. Voorwerpen en documenten tonen je welke rituelen in het verleden gangbaar waren vanaf de geboorte tot de dood.

WANNEER - WAAR

- Van 13 tot 16 uur
  Sint-Katharinakerk
  Vrijheid 153
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- museum@hoogstraten.be
- 03 340 19 80

‘MAURICE I FRITZ I ALFONS’ - PORTRETFOTOGRAFIE TIJDENS DE GROOTE OORLOG

Nooit eerder getoonde portret- en groepsfoto’s uit de periode 1914-1918 geven een impressie van het leven tijdens de Duitse bezetting. Zelfs in oorlogstijd bleef het nemen van een portret of groepsfoto bij een belangrijke gebeurtenis een ritueel. Kom kijken hoeveel ogen je aanstaren in een sfeervol verduisterd museum!

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Stedelijk Museum Hoogstraten
  Begijnhof 9
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- museum@hoogstraten.be
- 03 340 19 80

‘LACHEN NAAR HET VOGELTJE!’ - DEMO OUDE FOTOTOESTELLEN

Gekoppeld aan de tentoonstelling *‘Maurice I Fritz I Alfons’* in het Stedelijk Museum Hoogstraten kun je genieten van een demonstratie van allerlei oude fototoestellen. Doorheen de tijd evolueerde de fotografie op spectaculaire wijze. Een specialist geeft je graag meer tekst en uitleg over de werking van deze oude toestellen.
In samenwerking met IKO - De Kunstacademie.

WANNEER - WAAR

- Van 14 tot 17 uur
- Stedelijk Museum Hoogstraten
  Begijnhof 9
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- museum@hoogstraten.be
- 03 340 19 80

HOOGSTRATEN

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Vrijheid (t.h.v. Sint-Katharinakerk) en het Begijnhof 2320 Hoogstraten

CONTACT

- Zendamateurs Noorderkempen
- on4anh@belgacom.net

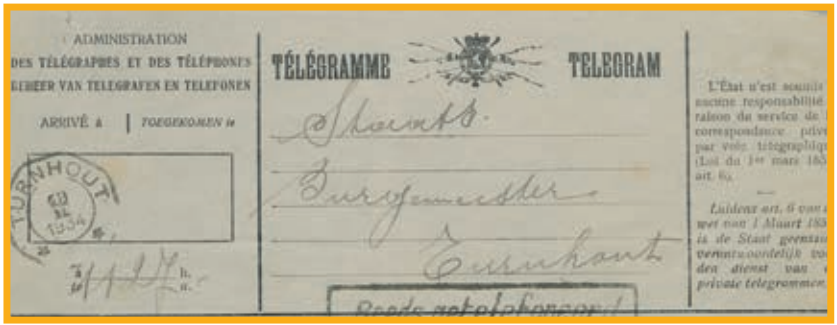

EEN VERGETEN RITUEEL: HET TELEGRAM

Bij belangrijke levensgebeurtenissen kunnen we ons niet meer voorstellen dat men vroeger niet onmiddellijk zijn blije of droeve nieuws kon delen met de wereld. Voor de komst van telefonie, internet, instagram en facebook was het niet zo evident om op een snelle manier te communiceren. De enige mogelijkheid was het sturen van een telegram, opgesteld in morsecode. Zo gebruikte men in vroegere tijden, bijvoorbeeld bij een geboorte, huwelijk of sterfgeval, een telegram om felicitaties of condoleances te versturen. Dit is een beetje vergelijkbaar met de verjaardagskaarten van vandaag. Bij de zendamateurs Noorderkempen kun je ervaren hoe het is om een telegram te verzenden. Aan de Sint-Katharinakerk en aan het Begijnhof staat een telegrafiepost opgesteld. Verstuur je telegram aan de kerk en ga het ophalen aan het Begijnhof, of omgekeerd! Kinderen kunnen op Erfgoeddag hun eigen morsesleutel knutselen om er thuis verder mee te oefenen.

OPENING TOERISTISCH SEIZOEN

Doorlopend programma op drie locaties:

- Streekspecialiteitenmarkt
- Kunsten- & ambachtenmarkt - Begijnhof
- Torenbeklimming - Sint-Katharinatoren
- Smoutebollen (vanaf 13 uur) - Laermolen
- Kleurwedstrijd
- Animatie door Theater Pas Geverfd
- Tentoonstelling & rondleiding Sint-Katharinakerk
- Start van het *'Buitengewoon jubeljaar van de barmhartigheid'*
- Begeleide wandeling
- Selfiewedstrijd

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Vrijheid (t.h.v. Sint-Katharinakerk) en het Begijnhof
  2320 Hoogstraten
- Laermolen
  Molenstraat 21
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- toerisme@hoogstraten.be
- cultuur@hoogstraten.be

KASTERLEE

RITUELEN BIJ BOER EN BOERIN VAN 100 JAAR GELEDEN

Waarom plantte de boer donderbaren op het dak, een vlierstruik voor het keldergat en lindebomen voor zijn huis? Diende de halve molensteen voor de deur enkel om met propere voeten binnen te komen? Waarom hing er een hoefijzer tegen die deur? Op wandeling doorheen ons Heemerf krijg je antwoord op deze vragen en kom je nog veel meer te weten over de verrassende 'rituelen' verbonden aan gebouwtjes, symbolen, platen, beelden, planten, voorwerpen, enz.

Je ontdekt dat het leven van onze Kempische voorouders niet alleen vervuld was van hun geloof, maar ook heel sterk bepaald werd door hun bijgeloof. We maken kennis met specifieke betekenissen van verschillende posities van de wieken van de molen en staan stil bij de gebruiken rond het kapelletje, dat voor de gelegenheid versierd is met een tiara met roosjes. In het boerderijtje maak je kennis met de talloze religieuze platen, beelden en voorwerpen.

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Om 10, 11, 13, 14 en 15 uur start wandeling op en om het erf
- Heemerf
  Waaiberg 1A
  2460 Kasterlee

CONTACT

- hermanvangorp@pandora.be

MERKSPLAS

WANNEER - WAAR

- Van 14 tot 17 uur
- GC De Marckt
  Markt 1
  2330 Merksplas
  Startplaats wandeling: idem

CONTACT

- govaertskarel@gmail.com

RITUELEN LANGS TRAGE WEGEN

Een tentoonstelling dompelt je onder in de voorbije 20 jaar Toerisme Merksplas. Wie zin heeft, ontdekt tijdens een korte wandeling heel wat oude dorpsrituelen langs trage wegen. Zo ging het kerkbezoek gepaard met allerlei rituelen als de processie, het dopen, het doen van de kerkgang, het dragen van het heilig oliesel, de kruisdagen, pesjonkelen en nog veel meer. De kapelletjes deden ook dienst als vaste ontmoetingsplek waar werd gebuurt en gebeden.

RAVELS

INWIJDINGSRITUELEN

We belichten de destijds voor iedereen quasi verplicht geldende inwijding tot het rooms-katholieke geloof en de bijhorende rituelen vanaf de kinderwieg. Dit heeft voor velen onder ons een basis gelegd voor de eigen levensbeschouwing en de omgang met de medemens. Door de, al dan niet christelijke, inwijdingsrituelen hebben we gedurende eeuwen een bepaalde levens- en omgangscultuur ontwikkeld.

Dit lichten we toe aan de hand van enkele projecties, voorwerpen en kledingstukken die hiermee in verband staan.

WANNEER - WAAR

- Van 14 tot 17 uur
- ‘t Kaske
  Dorp 64
  2382 Poppel

CONTACT

- lc_ndrs@yahoo.co.uk

BEDRUKT

Hoort de klokke luien,
de pastor wordt wer rijk.
Hoort de klokke luien,
hij pakt wer geld lak slijk.
Der got er iejene trouwen
of eentje wordt gedoept,
of in de grond gedaawe,
de famille wordt gestroept.

Dit zijn niet onze woorden, maar die van Katastroof. Niet enkel de pastor werd er rijk van, maar ook de plaatselijke drukker: huwelijksaankondigingen, doopprentjes, communieprentjes, menu’s, doodsprentjes, enz.
Een greep uit onze collectie is te bewonderen, drukwerk van nu en uit lang vervlogen tijden.

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 18 uur
- Oud gemeentehuis Ravels
  Grote Baan 38
  2380 Ravels

CONTACT

- info@ravels-weelde-poppel.be
- 0474 83 72 30

MOLEN JE MEE?

De molen is een ingenieus stukje erfgoed dat jong en oud fascineert. De molenaar heet je welkom en laat je kennismaken met een eeuwenoud ambacht dat hij met veel trots uitvoert. Kinderen kunnen aan de slag met het doeboekje waarmee ze op ontdekkingreis trekken doorheen de molen. Stap voor stap worden alle geheimen prijsgegeven. Wie de zoektocht helemaal volbracht heeft, ontvangt bovendien een leuke verrassing.

Op Erfgoeddag lanceren we dit doeboekje in vier molens in de Noorderkempen.

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 18 uur
- Toremansmolen, Wampenberg
  2370 Arendonk

CONTACT

- katrijn.van.gorp@arendonk.be

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 18 uur
- Laermolen, Molenstraat 21
  2320 Hoogstraten

CONTACT

- museum@hoogstraten.be
- 03 340 19 80

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Stenen Bergmolen, Looiweg 33
  2310 Rijkevorsel

CONTACT

- geertje.braspenning@rijkevorsel.be

WANNEER - WAAR

- Van 8.30 tot 12.30 uur
- Molen Arbeid Adelt, Torenstraat 12
  2381 Weelde (Ravels)

CONTACT

- bob.van.den.bosch@dewouwer.be

DE VAART VERJAART!

In 2016 zal het 150 jaar geleden zijn dat het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten, of zoals men in de volksmond zegt 'de Vaart', geopend werd. We moeten er onmiddellijk bij vertellen dat dit niet helemaal klopt: het eerste gedeelte van Dessel tot Turnhout werd al geopend in 1846 en is dit jaar dus exact 170 jaar oud. Het laatste stukje van St.-Lenaarts tot Schoten werd pas in 1874 in gebruik genomen.

Toch willen we het feestjaar 2016 aangrijpen om de Vaart in de spreekwoordelijke bloemetjes te zetten. De impact van deze waterweg op de ontwikkeling van de Kempen mag immers niet onderschat worden.

Tijdens deze Erfgoeddag zul je in onze regio nog niet zoveel merken van '*De Vaart Verjaart*'. Het lanceringsmoment vindt dit weekend immers logischerwijs plaats aan het startpunt van het kanaal, in Dessel. De komende tijd zal je echter ook in onze regio mee kunnen feesten. Dit weekend vertrekt er een binnenschip, type 'Kempenaer', vanuit Dessel naar Schoten. Elke week houdt het schip halt in één van de gemeenten langs het kanaal. Op en langs het schip kun je genieten van allerlei activiteiten, zoals theatervoorstellingen, concerten, comedy, geleide wandelingen, enz. In het ruim van het schip vertelt een permanente tentoonstelling je de geschiedenis van het kanaal.

Ook na Erfgoeddag blijven we verder vieren! Elke gemeente heeft een eigen programma, met heel wat activiteiten op en rond het kanaal. Een greep uit het aanbod: wereldrecordpoging lijndansen, pleziervaartfestival, Mooov op de vaart, vlottentochten, triatlon, demonstraties 'vaartketsen', havenfeesten, enz. Voor ieder wat wils dus!

Het volledige programma en meer informatie over '*De Vaart Verjaart*' vind je op www.devaartverjaart.be.

Beeldgebruik: Stadsarchief Turnhout

AGENDA RONDVAART SCHIP:

Periode	Gemeente
Ma 18/4 – zo 24/4	Dessel / Retie
Ma 25/4 – zo 1/5	Arendonk
Ma 2/5 – zo 8/5	Ravels
Ma 9/5 – zo 15/5	Oud-Turnhout
Ma 16/5 – zo 22/5	Turnhout
Ma 23/5 – zo 29/5	Beerse
Ma 30/5 – zo 5/6	Rijkevorsel
Ma 6/6 – zo 12/6	Brecht
Ma 13/6 – zo 19/6	Schoten

VACATURES

GEVANGENISMUSEUM

Digitaliseren van alle landlopersdossiers

Het Gevangenismuseum in Merksplas bekommert zich om het penitentiair erfgoed in België. Maar gezien de ligging in Merksplas-Kolonie heeft het ook een groot hart voor het erfgoed van de landloperij. Het Rijksarchief van Beveren bewaart en beheert de archieven van de gevangenissen en deze van de kolonies in Vlaanderen. De dossiers vormen een boeiende bron van gegevens over de landloperij van de voorbije 200 jaar. Vooral omdat we er verhalen over de landlopers als individuele personen 'van vlees en bloed' in terugvinden. Essentiële informatie dus, om deze lang vergeten gevangenen opnieuw een gezicht te geven.

We zoeken zowel fotografen als typisten om deze klus te klaren.

VOLK GEZOCHT!

De zorg voor erfgoed vraagt veel helpende handen. Daarom deze warme oproep om je kandidaat te stellen en mee te werken aan een betere toekomst voor ons verleden.

ERFGOED NOORDERKEMPEN

Erfgoed Noorderkempen houdt zich bezig met zowel cultureel erfgoed als onroerend erfgoed. Veel informatie over onze streek kunnen we koppelen aan historische kaarten, zoals de Ferrariskaart. Maar dan moet je wel beschikken over een systeem dat dit aankan. Dat willen we dus gaan bouwen, om te beginnen door alle gegevens uit het oudste volledige kadaster hier in over te brengen. De gegevens bevinden zich in het Rijksarchief van Beveren. We willen deze laten digitaliseren om ze vervolgens in te voeren.

We zoeken typisten om deze klus te klaren.

STADSARCHIEF TURNHOUT

Het Stadsarchief van Turnhout bewaart alle archieven van de Stad, waaronder ook alle bevolkingsregisters. Deze registers bevatten zeer interessante gegevens voor iedereen die bezig is met stamboomonderzoek.

Deze handgeschreven oude registers zijn ook in digitale vorm moeilijk te raadplegen. Daarom willen we alle gegevens overtypen en invoeren in een makkelijk doorzoekbaar systeem.

We zoeken typisten die al deze gegevens in een online systeem willen invoeren.

Wil je je kandidaat stellen voor één van deze vacatures? Surf dan naar:

www.erfgoednoorderkempen.be/vacatures

RIJKEVORSEL

DE GESCHIEDENIS VAN DE VAART, VERTELD MET PAARDEN

We vertellen de geschiedenis van de Vaart op een beknopte, ludieke manier met een stoet van paarden en karren. Er wordt samengewerkt met verschillende toneel- en jeugdverenigingen om er een feestelijk spektakel van te maken.

WANNEER - WAAR

- Vertrek om 13.30 en 15 uur
- Centrum Sint-Jozef
  2310 Rijkevorsel

CONTACT

- cultuurdienst@rijkevorsel.be
- 03 340 00 52

AMBACHTENMARKT

Gedurende de hele namiddag kun je terecht op de kleine maar gezellige ambachtenmarkt op de Meir en rond de kerk van Sint-Jozef. Slenter langs kraampjes met juwelen en keramiek, ontdek onbekende ambachten, beleef een indrukwekkende demonstratie met roofvogels en zoveel meer.

WANNEER - WAAR

- Van 13 tot 18 uur
- Centrum Sint-Jozef
  2310 Rijkevorsel

CONTACT

- cultuurdienst@rijkevorsel.be
- 03 340 00 52

FOTOTENTOONSTELLING 'VROEGER EN NU'

Ontdek hoe de Vaart veranderd is tijdens de voorbije 150 jaar. Landschappen en scènes uit de oude doos werden opnieuw gefotografeerd in 2016. De foto's zijn te bewonderen in de Sint-Jozefkerk, een unieke locatie! Deze fototentoonstelling is een samenwerking tussen de Heemkundige Kring van Rijkevorsel en Fotovrienden Rijkevorsel vzw.

WANNEER - WAAR

- Van 13 tot 18 uur
- Sint-Jozefkerk
  Kerkdreef 66
  2310 Rijkevorsel

CONTACT

- cultuurdienst@rijkevorsel.be
- 03 340 00 52

RITUELEN IN EEN KEMPISCH DORP

We bieden de mensen de mogelijkheid om eens achteruit te kijken. Hoe leefden onze voorouders en waar hielden de kinderen zich in het midden van de vorige eeuw mee bezig? Wat bestaat er niet meer maar was tot voor enkele jaren nog dagelijkse kost? Merk hoe snel alles wijzigt maar ook hoe sommige zaken snel vergeten worden.

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Gemeentelijk Heemkundig museum van Rijkevorsel
  Molenstraat 5
  2310 Rijkevorsel

CONTACT

- Heemkundige Kring Rijkevorsel
- hkrijkevorsel@outlook.be

Het Heemkundig museum is gevestigd in de kelder van het gemeentehuis. Indien je met een rol- of kinderwagen komt, verwittig de mensen in het museum dan even. We begeleiden je graag via de lift naar het museum.

OUD-TURNHOUT

WANNEER - WAAR

- 10 tot 17 uur
- Vertrekplaats GC De Heischuur
  Wandeling start om
  10.30 en 14 uur
  Fietstocht start om 14 uur
- GC De Heischuur
  Schuurhoven 2
  2360 Oud-Turnhout

CONTACT

- Heemkundekring Corsendonca
  corsendonca@gmail.com
  www.corsendonca.be
- Hofke van Chantraine
  014 47 94 94

OOSTHOVEN EN ZIJN KANTJES

Naar aanleiding van Erfgoeddag 2016 slaan Heemkundekring Corsendonca, Kantkring Tuparen en Toerisme Oud-Turnhout de handen in elkaar. Dit levert een boeiend dagprogramma op. Je kan er genieten van demonstraties en een tentoonstelling over kantklossen in Oud-Turnhout vroeger en nu. Verder wordt ook het rituele leven in Oosthoven in beeld gebracht met vergeten filmpjes en foto's. Wie zin heeft, kan deelnemen aan de begeleide wandeling en fietstocht.

Tijdens de wandeling maak je kennis met het oude en het nieuwe Oosthoven. Je ontdekt verborgen steegjes en plekjes en wordt ondergedompeld in de geschiedenis van de parochie en zijn rituelen: het verkopen van de geofferde varkenskoppen, het zegenen van de paarden tijdens de viering van Sint-Antonius, kerkelijke en begrafenisrituelen, processies en bedevaarten, gildegebruiken, het jaarlijkse kantfeest op 5 augustus, enz.

Tijdens de fietstocht, die in het teken staat van '*De Vaart Verjaart*', kom je meer te weten over het kanaal met zijn kleiputten, oude fabrieksgebouwen en schoorstenen. Dit alles getuigt van een ooit levendige Kempische kleinijverheid.

TURNHOUT

RITUELE KANTJES VAN MARKANTE KANTDAMES

Met tweeduizend vrouwen aan het kantkussen vierde de kantnijverheid hoogtij in Turnhout in de 19de en het begin van de 20ste eeuw. De kantwerksters leerden het ambacht aan kantscholen. Het werk was zo fijn en gevarieerd dat Turnhout volgens een standaardwerk uit die tijd gerust “het leiderschap van Brugge mocht uitdagen”.
Heel wat kantdames voerden rituele handelingen uit bij het klossen. Hoe probeerden ze bijvoorbeeld te voorkomen dat een slechte adem het kantstuk zou bezoedelen? Verneem het tijdens een geleid bezoek aan de kantafdeling van het Taxandriamuseum.

Ook hedendaagse kant is op dat moment te bekijken in de tentoonstelling ‘*Pi-Kant*’. Deze expo is een organisatie van de Academies van Antwerpen, Lier en Turnhout en toont een aantal pittige ontwerpen.

WANNEER - WAAR

- Rondleidingen om 14 en om 15.30 uur
- Taxandriamuseum
  Begijnenstraat 28
  2300 Turnhout

CONTACT

- taxandriamuseum@turnhout.be
- 014 43 63 35

‘HET VERDRIET VAN TURNHOUT’

Het Museum van de Speelkaart haalt op Erfgoeddag striptekenaar Serge Baeken in huis. Zijn strip *‘Het verdriet van Turnhout’* over de papierstaking van 1910 staat boordevol gedetailleerde Turnhoutse stadsgezichten. Baeken maakte speciaal één extra prent die hij op 24 april eigenhandig zal drukken op een antieke steendrukpers. Van een collector’s item gesproken! De doorgewinterde drukkers van het machinepark vertellen daarbij hun weetjes over de rituelen rond het drukkersambacht van weleer.

WANNEER - WAAR

- Van 11 tot 17 uur
- Nationaal Museum van de Speelkaart
  Druivenstraat 18
  2300 Turnhout

CONTACT

- museum.speelkaart@turnhout.be
- 014 41 56 21

DEBAT OVER 'EER VLAANDEREN VERGAAT' VAN JOZEF SIMONS

Dit jaar is het precies 100 jaar geleden dat Jozef Simons naar het front trok. Tijd voor een terugblik en een debat over de betekenis van zijn klassieker '*Eer Vlaanderen Vergaat*'. Drie academici kruisen de degens: Bruno De Wever (UGENT), Kris Humbeeck (UA) en Dirk De Geest (KULEUVEN). Debatleider voor de gelegenheid is Rik Van Cauwelaert.
Vooraf reserveren is verplicht en kan via e-mail.

WANNEER - WAAR

- Van 11 tot 13 uur
- Bibliotheek Turnhout
  Kasteelplein 10
  2300 Turnhout

CONTACT

- info@erfgoednoorderkempen.be
- 014 44 33 62

RITUELEN BIJ AFSCHEID EN HERDENKING: DE FUNCTIE VAN RITUELEN, OVER DE GRENZEN VAN RELIGIE EN LEVENSBESCHOUWING HEEN

Rituelen rond afscheid en herdenking bestaan in alle religies en levensbeschouwingen. Daarnaast ontstaan er soms unieke, persoonlijke rituelen die tradities overstijgen. Vertegenwoordigers van levensbeschouwingen, de begrafenissector en de academische wereld vertellen over het hoe en waarom van diverse handelingen en gaan in gesprek over de menselijke behoefte aan rituelen.

WANNEER - WAAR

- Van 13 tot 18 uur
- Rondleidingen om 13.30, 14.20 en 15.10 uur
  Panelgesprek van 16 tot 17.30 uur
- Pontes - crematorium Turnhout
  Steenweg op Merksplas 68
  2300 Turnhout

CONTACT

- vrijdenkend.t@gmail.com
- www.h-vv.be/hvv-vrijdenkend-turnhout

DE KRUISBERG: EEN BEDEVAARTSOORD IN ERE HERSTELD!

Op de Kruisberg vervangt sinds kort een replica het oude kruis dat door de tand des tijds was aangetast. Dat vraagt wat speciale aandacht. In een ludieke act vertelt heemkundekring Het Bezemklokje - deels in het Turnhouts dialect - de geschiedenis en de betekenis van de Kruisberg. Voor meer informatie over het bedevaartsoord kunnen de bezoekers ter plaatse terecht bij Paul Dierckx en Magda Strauven. Zij beschikken over originele documenten en verstrekken informatie over de band van de families de Vicq de Cumptich en de Somer met de Kruisberg. Wie dorst heeft, kan hier ook terecht voor een drankje. Als je op pelgrimstocht wil gaan, kun je de wegwijzers volgen van op de Grote Markt.

WANNEER - WAAR

- Van 14 tot 17 uur
- Kruisberg
  Slachthuisstraat
  2300 Turnhout

CONTACT

info@hetbezemklokje.be

De act is geschikt voor kinderen en jongeren die begeleid zijn door volwassenen.

OPENING TOERISTISCH SEIZOEN 'DE VAART VERJAART'

Ontdek, proef en beleef Turnhout. Tijdens de opening van het toeristisch seizoen kan iedereen kennis maken met het nieuwe toeristische aanbod, lekkere streekproevertjes en verrassende animatie voor groot en klein. Dit alles aangekleed in het jaarthema *'De Vaart Verjaart'*. Meer info hierover kun je terugvinden op blz. 14-15.

WANNEER - WAAR

- Van 10 tot 17 uur
- Jacobsmarkt
  2300 Turnhout

CONTACT

- Toerismehuis 't Steentje
- 014 44 33 55

VOSSELAAR

‘ZO DOE IK DAT!’ EN ‘MIJN RITUEEL’

Bewonder de creatieve vondsten van de bewoners van GielsBos en Huize De Berken op een frisse tentoonstelling van bijzondere kunstenaars! Verder lieten ook enkele Vosselaarse kunstenaars zich inspireren door het thema rituelen. Ook hun werken kun je hier bekijken. Werp zeker ook eens een blik achter de gordijnen van de echte oude rouwkapel die er staat opgesteld.

WANNEER - WAAR

- Van 13.30 tot 16.30 uur
- Gemeentehuis Vosselaar
  Cingel 7
  2350 Vosselaar

CONTACT

- heleen.driesen@vosselaar.be

FUNERAIRE WANDELING

Welke bijzondere grafmonumenten heeft Vosselaar? Wat vertellen de oude grafzerken? Wat betekenen de symbolen? Wat waren vroeger de tradities rond het begraven? Je komt het te weten tijdens een vooral zeer ‘levendige’ en boeiende wandeling. Onze gids is Tamara Ingels, doctor in de archeologie en de kunstwetenschappen, en specialiste in het funerair erfgoed.

WANNEER - WAAR

- Van 14.45 tot 16.00 uur
- Start aan het gemeentehuis
  Cingel 7
  2350 Vosselaar
- Einde aan de begraafplaats achter het gemeentehuis

CONTACT

- heleen.driesen@vosselaar.be

EEN NIEUW RITUEEL

De leerlingen van het vijfde leerjaar van school Centrum mochten de voorbije maanden proeven van het kunstproject '*Intermezzo*'. Samen met een artistieke coach zochten ze naar hun eigen rituelen. Vanuit dans en beweging creëerden ze een nieuw ritueel dat ze op Erfgoeddag tonen. De kinderen deden inspiratie op bij volkskunstgroep Dophei. Ook zij laten ons hun dansritueel ontdekken. Bij het toonmoment worden ook de deelnemers van het GielsBos en Huize De Berken aan de tentoonstelling '*Zo doe ik dat*!' in de bloemetjes gezet.

WANNEER - WAAR

- Van 13.30 tot 14.30 uur
- Gemeentehuis Vosselaar
  Cingel 7
  2350 Vosselaar

CONTACT

- heleen.driesen@vosselaar.be

OPROEP

1923 — 1956 — 2001

We zoeken verhalen, foto's, films, cassetjes, boekjes, brieven of persoonlijke voorwerpen.

HONGAREN EN DE NOORDERKEMPEN, EEN LANGE TRADITIE

15 JAAR Stedelijke adviesraad Turnhout-Gödöllö

Stadsarchief Turnhout - 04348-01

De eerste Hongaarse afstammeling komt in onze regio aan in de 16de eeuw. Op dat moment is Maria Van Hongarije landvoogdes van de Nederlanden en Vrouwe van Turnhout. Zij resideert in het kasteel van Turnhout.

Pas in de 20ste eeuw komt de streek in aanraking met Hongaren op de vlucht. Na de Eerste Wereldoorlog woedt de Hongaars-Roemeense oorlog verder en duikt het land in een diepe crisis. De armoede onder de Hongaarse bevolking is groot en een internationale hulpactie wordt opgezet. Tussen 1923 en 1927 worden grote groepen Hongaarse kinderen tijdelijk opgevangen door gastgezinnen in onze streek. Veel kinderen groeien hier op.

Dit najaar is in Turnhout een tentoonstelling gepland die de hele thematiek belicht. In de loop van 2017 komt bovendien een reizende tentoonstelling '*Gastvrij Vlaanderen*?' van Vluchtelingenwerk Vlaanderen naar de regio die eveneens deze verhalen onder de aandacht brengt.

Om het verhaal zo goed mogelijk te kunnen reconstrueren, zijn we op zoek naar bronnen over deze vluchtelingencrisissen. Dat kan gaan over verhalen, foto's, films, geluidsopnames, boekjes, brieven of andere persoonlijke voorwerpen die hiermee verband houden.

In 1956 trekken Sovjettroepen Budapest binnen en wordt het IJzeren Gordijn opgetrokken. Meer dan 200 000 Hongaren ontvluchten hun land. Volgens de officiële cijfers komen 3 000 daarvan in België terecht na een verblijf in vluchtelingenkampen. De kinderen die hier toekwamen tijdens de eerste vluchtelingengolf, waren ondertussen volwassen en organiseerden de eerste hulp voor hun landgenoten. Enkelen onder hen belandden in Turnhout en zetten 15 geleden, ruim 12 jaar na de val van het IJzeren Gordijn, hun schouders onder de jumelage Turnhout-Gödöllö.

- Je kunt materiaal bezorgen aan Erfgoed Noorderkempen via info@erfgoednoorderkempen.be. Wij zijn ook telefonisch bereikbaar op 014 44 33 62.
- Wie graag materiaal komt tonen en laat digitaliseren is meer dan welkom in het Stadsarchief van Turnhout op
  - maandag 5 mei van 14 tot 17 uur
  - zaterdag 21 mei van 9 tot 13 uur
- We zullen het materiaal registreren en digitaliseren. Je krijgt sowieso ook een kopie van de bestanden mee terug naar huis.
- Stadsarchief Turnhout, Grote Markt 1, 2300 Turnhout

‘100 JAAR VLUCHTOORD UDEN’ – EEN OPROEP

We zoeken getuigenissen, documenten, foto’s of voorwerpen afkomstig van mensen die 100 jaar geleden in Vluchtoord Uden (NL) verbleven.

100 jaar geleden sloegen 1,5 miljoen Belgen op de vlucht voor het oorlogsgeweld

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in augustus 1914 bleek algauw dat de Duitsers geweld tegen burgers niet schuwden. Eén miljoen vluchtelingen kwamen terecht in Nederland, de meesten verbleven er maar een korte tijd. 135 000 Belgen zouden echter de hele oorlog lang in Nederland blijven.

Van hen waren er 95 000 ondergebracht in de vluchtelingen-kampen Nunspeet, Ede en Uden. In Uden verbleven zo meer dan 7 000 Belgen gedurende vier jaar in barakkenkampen, onder hen ook 1 500 Turnhoutenaars.

Bij de herdenking in 2014 van ‘*100 jaar vluchtoord Uden*’ werden de vriendschapsbanden tussen Uden en Turnhout aangehaald. De tentoonstelling ‘*100 jaar Vluchtoord Uden*’, speciaal samengesteld voor het herdenkingsmoment, wordt eind 2016 hernomen in het Turnhoutse stadhuis aan de Grote Markt.

Heb je documenten of voorwerpen, of ken je nog verhalen over voorouders die 100 jaar geleden in Uden verbleven, dan horen we dat graag!

Beeldgebruik met dank aan Archief Uden

STEUN EENS EEN
ERF GOED DOEL
ERFGOEDDOEL.BE

Colofon:

Met dank aan de heemkundige kringen en het Stadsarchief voor het beeldmateriaal.
Coördinatie: Erfgoed Noorderkempen
Opmaak: www.fiks-studio.be
Druk: www.ctp-digitalprinting.be
V.U.: Jan Sels, Draaiboom 98, 2360 Oud-Turnhout

Voor extra informatie en eventuele wijzigingen van het programma kun je terecht op www.erfgoednoorderkempen.be

Download de handige app op erfgoedapp.be en ontdek de gratis activiteiten in jouw buurt. Meer info hierover vind je op www.erfgoeddag.be.